

**Ministerieel besluit tot definitieve aanduiding van de ankerplaats
West-Vlaamse Heuvels en omgeving te Heuvelland, Ieper en Poperinge**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluiten van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010 en 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 27 februari 2012 tot voorlopige aanduiding van de ankerplaats West-Vlaamse Heuvels en omgeving;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 20 december 2013 en 17 januari 2013,

BESLUIT:

Artikel 1. West-Vlaamse Heuvels en omgeving te Heuvelland, Ieper en Poperinge wordt definitief aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° natuurwetenschappelijke waarde:

De natuurwetenschappelijke waarde van de ankerplaats wordt bepaald door de specifieke geologisch-bodemkundige gesteldheid en de uitgesproken geomorfologische kenmerken als resultaat van landschapsgenetische processen. De herkenbare relaties tussen de fysische, historische en natuurlijke structuur in het landschap heeft tevens een belangrijke informatieve wetenschappelijke waarde.

De verscheidenheid aan geologische formaties ligt aan de basis van het reliëfrijke landschap.

De ijzerhoudende zandsteen op de heuveltoppen van de West-Vlaamse heuvels beschermde de toppen tegen erosie. Deze getuigenheuvels van de voormalige Diestiaansee vormen een geologische typelocaliteit.

De geologische en bodemkundige verscheidenheid van deze ankerplaats vertaalt zich in een leesbaar landschap opgebouwd uit zuidwest-noordoost georiënteerde heuvels en valleien.

De sterke lithologische verscheidenheid van zand- en kleilagen in een uitgesproken topografie heeft geleid tot differentiële erosie en een uitgesproken landschapsdiversiteit gekenmerkt door het voorkomen van talrijke bronniveaus, amfitheatervormige dalhoofden, kwel- en stuwwatergronden, asymmetrische valleien en meanderende waterlopen, taluds, holle wegen en graften.

De grote abiotische variatie reflecteert zich in een grote biologische rijkdom en diversiteit. Kenmerkend is de uitgesproken soortenrijkdom van oud bos-indicatoren en autochtone bomen en struiken, welke uniek zijn voor West-Vlaanderen en van algemeen belang op Vlaams niveau. Daarnaast kent het gebied een grote variatie aan bostypes gaande van bronbos over beekbegeleidend bos, hellingbos tot plateaubos. Ter hoogte van de in het gebied voorkomende bronniveaus treft men waardevolle moeras- en graslandvegetaties aan.

De aanwezigheid van grote en kleine bossen met gevarieerde bodemsamenstelling en de rijkdom aan kleine landschapselementen bieden extra schuil- en voedselgelegenheden voor tal van vogels, vlinders en kleine zoogdieren.

2° historische waarde:

De historische waarde van de ankerplaats wordt voornamelijk bepaald door de zeer oude nederzettingsgeschiedenis van het gebied. Talrijke archeologische sporen en artefacten wijzen op de grote dichtheid en continuïteit van nederzettingen welke teruggaan tot de vroege Steentijd. De bouw van een heuvelfort op de Kemmelberg in de late IJzertijd als residentie van Keltische aristocratische heersers wijzen op de intensiteit en hoge maatschappelijke status van de Keltische bewoning in deze streek.

De aanleg van de heirbanen Boulogne – Keulen en Kassel – Doornik respectievelijk ten noorden en ten zuiden van de Kemmelberg in de Romeinse tijd evenals de aangetroffen Gallo-Romeinse sporen waaronder het brandrestengraf op de Galooie-mote en een muntenschat te Wulvergem verwijzen naar een permanente bewoning in het gebied.

De 'dries' te Kemmel, als relict van een gemeenschappelijke drink- en verzamelplaats voor het vee van de Frankisch-Merovingische periode, is een mooi

bewaard voorbeeld van middeleeuwse dorpsontwikkeling. Ook in Nieuwkerke, Dranouter en Westouter zijn deze oude dorpsstructuren nog herkenbaar. De dorpskom van Reningelst is ontstaan vanuit de moteversterking met neerhof waarop in de 12de eeuw een kasteel en kasteelhoeve werd gebouwd. Verder treft men nog enkele 18de-eeuwse hoeves met walgracht aan met ruime huiskavels.

De ankerplaats kent tevens een grote cultuurhistorische waarde door het voorkomen van relictten van historisch grondgebruik, in bijzonder de relictten van historische bebossing, de grote soortenrijkdom van oud-bosindicatoren en autochtone bomen en struiken en de beek- en bronbegeleidende graslanden. De huidige bossen vormen een restant van het voormalige en grotere boscomplex op de heuvelrij en komen grotendeels overeen met de 18de-eeuwse middelhoutbossen.

Het voorkomen van oude hakhoutstoven verwijzend naar een zeer oud hakhoutbeheer evenals het voorkomen van relictten van het vooroorlogse bocagelandschap (plakhagen en kruishagen), zijn bepalend voor de cultuurhistorische waarden van de ankerplaats.

De vele oorlogsgedenktekens, militaire begraafplaatsen, bunkers en schuilplaatsen, kraters,... herinneren aan het strategische belang en de wapenfeiten van deze heuvelachtige streek tijdens WO I en hebben bijzondere militair-historische en architecturale erfgoedwaarden. De ankerplaats maakte tot het voorjaar van 1918 deel uit van het geallieerde hinterland, waar tal van infrastructuren (kampementen, (smal)spoorlijnen e.d.m.) werden uitgebouwd ten behoeve van de militairen.

Omwille van de totale verwoesting is alle bebouwing in de ankerplaats, uitgezonderd te Reningelst, uit de wederopbouwperiode na 1920. Het wederopgebouwde gebouwenbestand is gebaseerd op de traditionele structuur en planindeling van de 19de eeuw.

Dikkebusvijver is een relict van een waterspaarbekken rond Ieper, vermeld in 1320, ter bevoorrading van drinkwater en voeding van de vestinggrachten. De vijver verwijst naar de middeleeuwse waterbevoorrading van Ieper en heeft bijgevolg historische waarde, de Vaubantoren maakt deel uit van de Ieperse stadsvesting en heeft historische en industrieel-archeologische erfgoedwaarde.

Het voorkomen van grenspalen in deze ankerplaats geeft duiding van de historische grenswijzigingen in 1779-1780 en in 1819. Ook de zuidelijke begrenzing van de ankerplaats parallel aan de Spierebeek, ook 'Clé d'Hollande' genoemd, verwijst naar het belang van deze waterverbinding van Nieuwkerke naar de Leie tijdens de bloeiperiode van de linnennijverheid in de 16de eeuw.

3° esthetische waarde:

Het landschapsbeeld van de ankerplaats is een overwegend heuvelachtig landschap met de centrale heuvelrij van de getuigenheuvels van Vidaigneberg tot Kimmelberg als dominante blikvanger in het landschap. Door de aanwezigheid van deze heuvelrij situeert de esthetische waarde van deze ankerplaats zich op twee schaalniveaus, enerzijds de ruime vergezichten en landschappelijke opbouw en overgang van de verscheidene landschappelijke deelgebieden en anderzijds de grote verscheidenheid en afwisseling van open en gesloten landschapsbeelden in deze deelgebieden.

De bossen op de heuveltoppen, de beekvalleien, de concentraties aan kleine landschapselementen als restanten van perceelsrandbegroeiing, de holle wegen, begroeide taluds en de talrijke paden die het gebied doorkruisen geven deze ankerplaats een grote verscheidenheid aan landschapsbeelden en vergezichten en liggen aan de basis van de esthetische waarde van het gebied.

De bebouwing in de ankerplaats wordt gekenmerkt door een verspreide tot eerder schaarse bebouwing in het open gebied en kernbebouwing in de dorpen en door een streekeigen wederopbouwarchitectuur wat een eigen en harmonieus geheel geeft met de omgeving.

De dominante heuvelrij en de uitstekende kerktorens van Nieuwkerke, Loker en Dranouter op de top van een heuvel vormen bakens en oriënteringspunten in het landschap.

De zone van de ankerplaats zou tot het voorjaar van 1918 deel uitmaken van het geallieerde hinterland, waar tal van infrastructuur (kampementen, (smal)spoorlijnen e.d.m.) werd uitgebouwd ten behoeve van de militairen. De aanwezigheid van vele oorlogsgedenktekens, militaire begraafplaatsen, bunkers en schuilplaatsen, kraters, ... in het landschap geven deze ankerplaats een zeer specifieke belevingswaarde en bijzonder inlevingsvermogen van het geleden oorlogsgeweld.

4° sociaal-culturele waarde:

Het belang van WO I in deze ankerplaats vormt de belangrijkste socio-culturele waarde met tevens grote toeristische betekenis. Het voorkomen van de vele oorlogsrelicten in het landschap herinnert aan een belangrijke historische gebeurtenis en is nog steeds aanwezig in het sociaal-culturele geheugen.

Het uitgesproken reliëf van de West-Vlaamse heuvels, de vele panoramische zichten en de grote variatie aan landschapsbeelden geeft deze ankerplaats een belangrijke recreatieve en educatieve waarde, inzonderheid het geo-toerisme.

Het gebied kent vele natuurgebieden en domeinbossen en wordt doorkruist door talrijke wandel- en ruiterspaden. Ook heeft het gebied een aantal trekpleisters voor bedevaarders en gebedsommegangen zoals kapellen, kruisbeelden en calvaries.

5° ruimtelijk-structurende waarde:

De ruimtelijk-structurende waarde van het landschap wordt enerzijds bepaald door zijn geologische opbouw met de centrale heuvelrij als dominant gegeven, en anderzijds door de landschappelijke verscheidenheid van de markante terreinovergangen in de ankerplaats.

Het landschap van de ankerplaats bestaat uit een sequentie van zuidwest-noordoost georiënteerde heuvels en valleien welke de ankerplaats van noord naar zuid opdelen in vijf te onderscheiden landschappelijke deelgebieden, zijnde de overgang naar het laagland van Poperinge en Ieper, de getuigenheuvels van Vidaigneberg tot en met Kemmelberg, de Douvevallei, de heuvel van Nieuwkerke en de overgang naar de Leievallei.

Bijkomend wordt het landschap ruimtelijk gestructureerd door de openheid van beekvalleien, de beboste topzones en hellingen van de getuigenheuvels, de open

akkercomplexen en de afwisseling van akker- en graslanden met diverse kleine landschapselementen, de parkdomeinen van het kasteel De Warande, Landhuis Geelhand de Merxem, kasteel Behaeghel en het kasteel Elzenwalle, de bebouwing en het wegenpatroon.

De heuvelrij en de kerktorens van de verschillende dorpen (Dranouter, Loker, Nieuwkerke) vormen bakens in het landschap.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

1) Overgang naar het laagland van Poperinge en Ieper

Aansluitend op de noordelijke hellingen van de getuigenheuvels Vidaigneberg-Rodeberg-Scherpenberg–Monteberg–Kemmelberg komt een zwakhellend landschap voor opgebouwd door een sequentie van noordoost georiënteerde valleisystemen van de Pandoenebeek, Franse Beek, Hellegatbeek, Grote Beek, Scherpenbergbeek, Rattestaartbeek en de Willebeek. Deze waterlopen kennen allen een ligt meanderend verloop. De erosieve werking van deze waterlopen hebben geleid tot het matig golvend karakter van het landschap.

Het gebied behoort tot de zandleemstreek met overwegend vochtige tot natte zandleemgronden en ligt grosso modo lager dan 40m TAW.

Ten noorden van Westouter wordt het landschap opgebouwd door een opeenvolging van parallelle hellingen tussen de Frans Beek en de Pandoenebeek uitlopend naar de depressie van de vallei van de Grote beek te Reningelst; beide dorpen zijn gelegen in de vallei en de verbindingswegen bevinden zich hoofdzakelijk op de top van de hellingen, in het bijzonder de Casselstraat als relict van de oude heirbaan Cassel-Wervik. Vanop deze weg heeft men een mooi panoramisch overzicht van de getuigenheuvels.

Afgezien van de beekbegeleidende graslanden en nog voorkomende huisweiden rond hoeves heeft deze zone een afwisselend grondgebruik met overwegend akkerbouw en komen verscheidene kleine landschapselementen voor, in het bijzonder veel poelen en verder knotbomen, houtkanten, struwelen en kleine bosjes, omhaagde weilanden en een relict van een kaphaag langs een hoppeveld als waardevol houtig erfgoedelement.

Het zwak hellend gebied in de valleisystemen van de Scherpenbergbeek en de Klijtebeek is een uitgesproken akkerbouwgebied waarbij de grotere huisweiden met solitaire bomen en poelen een kenmerkend gegeven zijn in het landschap. De valleien van de Kemmelbeek en de Willebeek ten noordoosten van de Kemmelberg worden gekenmerkt door goed bewaarde structuurkenmerken van meanderende waterlopen, asymmetrische oeverzones en verspreid voorkomende beekbegeleidende graslanden en beplantingen. Verder naar Ieper tot Dikkebusvijver kent de Kemmelbeek een eerder rechtlijnig verloop met een populierenrij langs de oevers welke aansluit op de beboming rond de Dikkebusvijver zelf. Deze overgangszone naar het laagland van Poperinge en Ieper kent een wisselend grondgebruik van akker- en weilanden met verspreid voorkomende perceelsrandbeplantingen, het parkdomein van het kasteel Elzenwalle met aansluitend bosje. De aanwezigheid van de vele militaire begraafplaatsen van WO I ter hoogte van de locatie 'Hoge Basseie' is een opvallend gegeven in dit deelgebied.

a) archeologisch erfgoed:

- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Kemmel (CAI-ID 74849)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Kemmel (CAI-ID 74850)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Kemmel (CAI-ID 74858)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Kemmel (CAI-ID 74851)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Kemmel (CAI-ID 74861)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Kemmel (CAI-ID 74852)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Kemmel (CAI-ID 74856)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Kemmel (CAI-ID 74860/74859)
- Molensite 'kasteelmolen' (Nieuwe Tijd), Reningelst
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Reningelst (CAI-ID 76970)
- Kasteelsite 'Hallebast' (late Middeleeuwen), Dikkebus (CAI-ID 71311)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dikkebus (CAI-ID 71310)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dikkebus (CAI-ID 71309)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Voormezele (CAI-ID 71292)
- Kasteelsite 'Elzenwalle' (Nieuwe Tijd), Voormezele (CAI-ID 71290)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dikkebus (CAI-ID 71317)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Westouter
- Verdediging Dikkebusvijver (late Middeleeuwen), Dikkebus
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Voormezele (CAI-ID 71297)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Voormezele (CAI-ID 71293)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dikkebus (CAI-ID 71316)

b) bouwkundig erfgoed:

- Hoeves
  - Wederopbouwhoevetje 1922, Millekruisestraat 10 Heuvelland (DIBE 32685)
  - Hoevetje, Kwakkelstraat 2 Poperinge (DIBE 31359)
  - Wederopbouwhoeve, Kemmelseweg 76 Ieper (DIBE 30857)
  - Hoeve, Hallebaststraat 2 Ieper (DIBE 30672)
  - Hoeve, Millekruisestraat 5 Ieper (DIBE 30675)
  - Hoeve + ast, Kemmelseweg 7 Poperinge
  - Hoeve (1880), Rozenhillestraat 1 Heuvelland
  - Hoeve, Clyttesteenweg 5 Poperinge
  - Hoeve, Clyttesteenweg 24 Poperinge
  - Hoeve, Kerkstraat 43 Ieper
  - Wederopbouwhoeve, Landelijke architectuur, (1918-1926), Kriekstraat 16 Heuvelland

- Religieus erfgoed
  - Neo-Gothisch wegkapelletje, Vlamertingseweg zonder nummer Poperinge (DIBE 31381)
  - Parochiekerk Sint-Jan-Baptist, Kerkstraat zonder nummer Ieper (DIBE 30673)
  - Wegkapelletje, Millekruisestraat 3, Ieper (DIBE 30674)

- Woningen
  - Dubbelhuizen, Rozenhillestraat 6 Heuvelland (DIBE 32687)
  - Hoekhuis, "Driehoek" Nedergraafstraat 1 Poperinge (DIBE 31365)
  - Voormalige brouwerij, Dikkebusseweg 345, 347, 351 Ieper (DIBE 30781)
  - Tweegezinswoning (1920), Dikkebusvijverdreef 30-32 Ieper (DIBE 30783)
  - Breedhuis, "t Vijverhuis", Dikkebusvijverdreef 1 Ieper (DIBE 30668)
  - "t Buitenbeentje", voormalige grensherberg, Sint-Pietersstraat 21 Heuvelland (DIBE 32745)
  - Voormalige herberg nu woonhuis, Kerkstraat 6 Ieper
  - Woning traditionele architectuur (1918-1926), Vierstraat 57 Heuvelland

- Kasteel
  - "Kasteel Elzenwalle", Kemmelseweg 72 Ieper (DIBE 30855)

- Grenspaal
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F, 500 m ten zuiden van de kruising Boeschepebeek en Casselstraat Westouter (WTT001)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in een bouwland, Casselstraat – Lepelaarstraat Westouter (WTT001bis)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F, in bouwland 460 m ten zuiden van kruispunt Casselstraat – Lepelaarstraat Westouter (WTT002)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F, in weiland 550 m ten zuiden van kruispunt Casselstraat – Lepelaarstraat (100 m ten westen van Lepelaarstraat) Westouter (WTT003)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F, in weiland 550 m ten zuiden van kruispunt Casselstraat – Lepelaarstraat (200 m ten westen van Lepelaarstraat) Westouter (WTT004)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F, in bouwland Sint-Pieterstraat tussen huizen 17 en 19 (50 m ten noorden van Sint-Pieterstraat) Westouter (WTT005)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in grasberm, Sint-Pietersstraat 21 Westouter (WTT006)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F, in asfalt oprit hoeve Sint-Pieterstraat 14 Westouter (WTT007)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in bouwland, Sint-Pieterstraat 14 (20 m ten zuiden van loods) Westouter (WTT008)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in grasberm, Vitsemolenstraat (45 m ten zuiden van haakse bocht) Westouter (WTT009)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in grasberm, Vitsemolenstraat (8 m ten zuiden van haakse bocht) Westouter (WTT010)

- Overige
  - Toren, genaamd "Vaubantoren", Dikkebusvijverdreef zonder nummer leper (DIBE 30669)

c) oorlogserfgoed:

- Militaire begraafplaatsen
  - Dickebusch Old Military Cemetery (WO I-WO II), Neerplaats Dikkebus (DIBE 201111)
  - Dickebusch New Military Cemetery Extension (WO I), Kerkstraat Dikkebus (DIBE 201113)
  - Dickebusch New Military Cemetery (WO I), Kerkstraat Dikkebus (DIBE 201113)
  - Elzenwalle Brasserie Cemetery (WO I), Kemmelseweg Voormezele (DIBE 201150)
  - Ridge Wood Military Cemetery (WO I), Kriekstraat Voormezele (DIBE 201151)
  - Klein Vierstraat British Cemetery (WO I), Molenstraat Kemmel (DIBE 201007)
  - Kemmel No. 1 French Cemetery (WO I), Vierstraat Kemmel (DIBE 201005)
  - Godezonne Farm Cemetery (WO I), Kriekstraat Kemmel (DIBE 201002)
  - Suffolk Cemetery (WO I), Kriekstraat Kemmel (DIBE 201011)
  - La Laiterie Military Cemetery (WO I), Kemmelstraat Kemmel (DIBE 201008)

- Gedenkteken
  - Gedenkzuil militaire en burgerlijke doden (WO I-WO II), Kerkstraat Dikkebus (IWE ID 1341) (DIBE 213271)
  - Obelisk 32ste Franse Divisie (WO I-WO II), Kriekstraat Kemmel (IWE ID 141)
  - Demarcatiepaal nr. 15 (Kemmel – WO I) Vierstraat Kemmel (DIBE 201458)

d) houtige elementen:

- Bos
  - Elzenwalle, Kriekstraat (t.h.v. huisnr. 53)
  - Kriekstraat (ten noorden van huisnr. 20), t.h.v. Ridge Wood Military Cemetery

- Houtkanten, bomenrij, solitaire bomen
  - Opgaande populier, Westouterstraat
  - Hoekboom, Knotpopulier, Vleminkhofstraat
  - Hoekboom, Knotwilg, Vleminkhofstraat
  - Hoekboom, gekandelaarde linde, Millekruisestraat
  - Hoekboom, Vierstraat

- Hoekboom, Dikkebusstraat
- Hoekboom, Millekruisestraat
- Hoekboom (eik), Reningelststraat
- Hoekboom, Nieuwstraat
- Knotwilg, Verbrandhofstraat
- Kruishaag, Rozenhillestraat 3 (IHBE 606).
- Knotbomenrij, Meersstraat (IHBE 568)
- Weerhaag, Lepelaarstraat (IHBE 441)
- Weerhaag met vlechtwerk, Lepelaarstraat (IHBE 439)
- Kaphaag bij hoppeveld, Sint-Pietersstraat (IHBE437, 438)
- Geschoren haag, Kalkovenstraat (IHBE 431)
- Weerhaag met vlechtwerk, Vitsemolenstraat (IHBE 433)
- Dreef rond Dikkebusvijver

e) atlas van de buurtwegen

- Buurtweg 31ter
- Buurtweg 3 (deel)
- Buurtweg 16, 44, 35

f) bronnen en poelen

- Twee bronnen ten zuiden van Reningelststraat 68 en talrijke poelen

g) waardevolle zichten:

- Casselstraat naar het zuiden
- Millekruisestraat naar het zuidwesten
- Kemmelse weg diverse zichten in zuidoostelijke richting

2) *Getuigenheuvels   Vidaigneberg-Rodeberg-Scherpenberg-Monteberg-Kemmelberg*

Het landschap van dit deelgebied wordt enerzijds bepaald door de getuigenheuvels Vidaigneberg-Rodeberg-Scherpenberg en de iets zuidelijker gelegen Monteberg en Kemmelberg, met respectievelijke hoogten van 125 m tot 156 m, en anderzijds door de steilere noordelijke hellingen met bronniveaus van waterlopen die het landschap ten noorden van de heuvelruggen vormt geeft in noordoost georiënteerde valleigebiedjes in tegenstelling tot de zwakke zuidelijke hellingen uitlopend naar de Douvevallei. In dit deelgebied heeft de differentiële erosie van de afwisselende zand- en kleilagen in combinatie met de voorkomende bronniveaus geleid tot een uitgesproken landschapsdiversiteit.

De topzones van de centrale heuvelrij en de steile hellingen met bronniveaus zijn in het landschap herkenbaar door het voorkomen van bos; de voorkomende bostypes zijn vrij gevarieerd gaande van bronbos, over beekbegeleidend bos, hellingbos tot plateaubos. Bijkomend verwijzen de talrijke locaties met een uitgesproken soortenrijkdom van oud-bosindicatoren en autochtone struiken en bomen naar plaatsen van historische bebossing; het betreft het Hellegatbos en de noordflank op de Rodeberg, het Voorbos op de zuidflank van de Kemmelberg, bosje in de vallei van de Douvebeek in omgeving van kasteel Behaeghel, het voormalig wastinegebied Eeuwenhout, bosjes langs de Sulferbergbeek, Scherpenberg met omgevende kleine bosjes, houtkanten met oude hakhoutstoven in omgeving van Rodeberg en

Kemmelberg en hagen en houtkanten in Zwartemolenhoek-Breemeersen. De grote soortenrijkdom aan autochtone struiken en bomen is zeker uniek voor West-Vlaanderen en uitgesproken voor Vlaanderen. Aansluitend op de beboste toppen en hellingen treft men een kleinschalig landschap aan van bosjes, wei- en hooilanden omrand door hagen, houtkanten en knotbomen en holle wegen.

De grote variaties van droog naar nat zijn eveneens afleesbaar in voorkomende vegetaties en bepalen tevens het gevarieerde landschapsbeeld; van het droge dalhoofd met hakhoutstructuren over droge tot matig vochtige weilanden naar natte kwelzones met rietvelden en poelen.

Deze landschapsrelicten zijn kenmerkend voor de valleisystemen in de bovenloop van de Broekelzenbeek, Scherpenbergbeek-Rozenhillebeek, Sulferbergbeek-Brandersbeek, Douvevallei, Hillebeek, Lindebeek, Kemmelbeek en Willebeek en worden tevens gekenmerkt door het voorkomen van waardevolle graslanden gekoppeld aan bronniveaus en kwel- en stuwwatergronden.

De overige graslanden komen voor hetzij beekbegeleidend aan deze waterlopen geaccentueerd in het landschap door knotbomenrijen, struwelen, hoekbomen en perceelsbeplanting hetzij op de voormalige huisweiden met relicten van hoogstamboomgaard rond hoeves.

De taludranden deelsluitmakend van de alluviale valleien van de in het gebied voorkomende waterlopen zijn op vele plaatsen nog aanwezig weliswaar zonder houtkant of knotbomen zoals weleer. Ook vele cultuurtaluds zijn in het landschap aanwezig als onbegroeide niveauverschillen tussen twee percelen. De akkerbouw op deze percelen werkt echter het afgraven van de cultuurtaluds in de hand en versterkt het afspoelen van oppervlakkige grondlagen.

Omwille van het voorkomen van zandleem- en leembodems kennen de zones met zwakste hellingsgraad een dominant akkerlandgebruik.

Recente evolutie naar wijnbouw sinds 1996 is kenmerkend voor dit deelgebied; wijngaarden komen voor op de zuidelijke helling van de Monteberg, tussen de Rodeberg en de Vidaigneberg en op de zuidelijke flank van de Vidaigneberg.

De wegenis en de ligging van de dorpen is tevens geënt op de fysische opbouw van de centrale heuvelrij, zoals het wegtracé en de inplanting van de dorpen Dranouter en Loker op het interfluvium van de Hillebeek, en de dorpen Kemmel, Wulvergem en Westouter gelegen aan respectievelijk de Willebeek, de Douvebeek en de Franse Beek. De wegen rond de getuigenheuvels verlopen grotendeels volgens de hoogtelijnen en hebben veelal hoge wegbermen met hakhoutstructuren en waardevolle bermvegetaties. De dwarsverbindingen zijn holle wegen doorgaans met waardevolle wegbermen en oude hakhoutstoven.

In de dorpskernen van Kemmel, Nieuwkerke, Westouter, en Reningelst zijn de historische dorpsstructuren nog herkenbaar (opper- en neerhof). In Kemmel is ook nog de vroeg-Middeleeuwse dorpsontwikkeling het beste herkenbaar onder de vorm van een dries als centraal grasplein.

De bebouwing in de dorpen wordt algemeen gekenmerkt door de wederopbouwarchitectuur na 1920 Ten gevolge van de oorlogsverwoestingen in WO I. Hierbij greep men terug naar de 19de-eeuwse traditionele baksteenarchitectuur al dan niet met Eclectische stijlelementen. Het wederopgebouwde gebouwenbestand is gebaseerd op de traditionele structuur en planindeling van de 19de-eeuwse bebouwing. Het kasteel De Warande met omgevende kasteeltuin in landelijke

Engelse stijl met vijvers gevoed door de bron van de Willebeek wijkt hier enigszins van af.

De Calvarie op de Lettenberg en de Onze-Lieve-Vrouw. grot op de Rodeberg, opgetrokken in lokaal gewonnen ijierzandsteen zijn kenmerkende gebedsoorden.

Naast het strategisch belang van de heuvels als observatiepost in WO I zijn tal van kenmerkende herdenkingstekens, begraafplaatsen, bunkers, schuilplaatsen en bomkraters herkenbare getuigen in het landschap.

Het deelgebied van de getuigenheuvels heeft omwille van zijn hoogteligging, gedifferentieerd reliëf en verscheidenheid aan vegetaties en grondgebruik een zeer hoge belevingswaarde en biedt bijzonder veel uitkijkpunten en mooie zichten.

a) archeologisch erfgoed:

- Kasteelsite 'Lokerhof' (late Middeleeuwen), Loker (CAI-ID 75807)
- site met walgracht (late Middeleeuwen), Wulvergem
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 76403)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 75114)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 75124)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 75124)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 75148)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 75801)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 75874)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 75875)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 75876)
- Vondstenconcentratie (late Middeleeuwen), Kemmel (CAI-ID 76011)
- Grafheuvel/vondstenconcentratie (IJertijd/Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 76160/70242)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 76030)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 75811)
- Vondstenconcentraties (Steentijden), Kemmel (CAI-ID 74992)
- 'Hoogtenederzetting Kemmelberg' (Steentijden/IJertijd/Romeinse tijd), Kemmel (CAI-ID 74992/75804/75805/70648/74996)
- Grondsporen (Neolithicum/Romeins), Kemmel (CAI-ID 157224)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Kemmel (CAI-ID 76460)
- Galooie-mote (volle Middeleeuwen), Loker
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dranouter (CAI-ID 74000)
- Kasteelsite Westouter (late Middeleeuwen), Westouter

b) bouwkundig erfgoed:

- Hoeves
  - "Locrehof", historische hoeve, Dikkebusstraat 187 Heuvelland (DIBE 32674)
  - Hoeve, Klareputstraat 2 Heuvelland (DIBE 32629)
  - Hoeve, Kriekstraat 2 Heuvelland (DIBE 32630)
  - Hoeve Brulozestraat 7 Heuvelland (DIBE 32671)
  - Hoeve, "Leeuwenburg", Gremmerslinde 7 Heuvelland (DIBE 32765)
  - Wederopbouwhoeve, Kemmelstraat 109 Heuvelland (DIBE 32769)
  - Hoeve, "Neerhof", Boeschepestraat 4 Heuvelland (DIBE 32724)

- Hoevetje, Langedreef 11 Heuvelland (DIBE 32727)
  - Hoeve, "De Panele", Kruisabelestraat 24 Heuvelland (DIBE 32655)
  - Hoeve, Gremmerslinde 21 Heuvelland (DIBE 32658)
  - Hoeve, "Molenwalhof", Victoriastraat 2 Heuvelland (DIBE 32660)
  - "Busschaertlinde", Millekruisestraat 2 Heuvelland (DIBE 32635)
  - "Traisnel", herenhoeve, Lokerstraat 49 Heuvelland (DIBE 32634)
  - Hoeve, Lokerseweg 41 Poperinge
  - Landelijke architectuur (1918-1926), Schomminkelstraat 34 Heuvelland
  - Landelijke architectuur (1918-1926), Volderstraat 2 Heuvelland
  - Landelijke architectuur (1918-1926), Lettingstraat 38 Heuvelland
  - Landelijke architectuur (1918-1926), Godtschalckstraat 11 Heuvelland
  - Landelijke architectuur (1918-1926), Galooiestraat 6 Heuvelland
  - Landelijke architectuur (1918-1926), Soldatenstraat 3 Heuvelland
  - Landelijke architectuur (1918-1926), Reningelststraat 99 Heuvelland
- Religieus erfgoed
    - Onze-Lieve-Vrouw-wegkapel, Boeschepestraat Heuvelland (DIBE 201025)
    - 19de-eeuwse kapel ter ere van Sint-Godelieve, Rodebergstraat Heuvelland (DIBE 32741)
    - Calvarie Lettenberg
    - Mariakapelletje, Schomminkelstraat 26 Heuvelland (DIBE 32744)
    - Onze-Lieve-Vrouw-bedevaartsgrot (1875), Rodebergstraat 25 Heuvelland
- Woningen
    - "Hooghof-Oude Molen" herberg, Kemmelstraat 95 Heuvelland (DIBE 32770)
    - "De Groene Linde", dubbelhuis Kemmelstraat 56 Heuvelland (DIBE 32641)
    - Tweegezinswoning, Kemmelstraat 68 – 70 Heuvelland (DIBE 32642)
    - Traditionele architectuur, Kemmelstraat 78 Heuvelland
    - Traditionele architectuur, Kemmelstraat 80 Heuvelland
    - Traditionele architectuur, Planciusplein 18 Heuvelland
    - Art Deco (1920 – 1940), Kemmelstraat 82 Heuvelland
    - Art Deco (1920 – 1940), Kemmelstraat 84 Heuvelland
    - Landelijke architectuur (1918-1926), Dikkebusstraat 75 Heuvelland
    - Traditionele architectuur (1918-1926), Hooghofstraat 21 Heuvelland
    - Traditionele architectuur (1918-1926), Hooghofstraat 23 Heuvelland
    - Art Deco (1920 – 1940), Sulferbergstraat 63 Heuvelland
- Kasteel
    - "De Warande", Bergstraat 24 Heuvellandkasteel (DIBE 32617)
- Grenspaal
    - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in grasberm, Boeschepestraat Westouter (WTT011)

- Overige
  - "De uitkijktoren-Belvédère", Kemmelbergweg 38 Heuvelland (DIBE 32615)
  - "Château de la Douve", Douanestraat 44-46 Heuvelland (DIBE 32668)
  - Galooie-mote, Douanestraat zonder nummer Heuvelland (DIBE 201012)
  - Buitenverblijfje, Molenstraat zonder nummer Heuvelland (DIBE 32686)
  - "Lijstermolen", standaardmolen, Lijstermolendreef zonder nummer Heuvelland (DIBE 32734)
  - Herberg "De Monteberg", Montebergstraat 8 Heuvelland (DIBE 32684)
  - "Hotel Kosmos", Rodebergstraat 53 Heuvelland (DIBE 201024)
  - "Belvédère", café-restaurant, Rodebergstraat 49 Heuvelland (DIBE 32742)

c) oorlogserfgoed:

- Militaire begraafplaatsen
  - Locre Hospice Cemetery (WO I-WO II), Godtschalckstraat Loker (DIBE 201016)
  - Graf William Redmond (WO I), Godtschalckstraat Loker (IWE 1)
  - Ossuaire (WO I), Kemmelberg (DIBE 32616)
  - Lindenhoek Chalet Military Cemetery (WO I), Gremmerslinde 17 Kemmel (DIBE 201009)
  - Locre No 10 Cemetery, Dikkebusstraat Loker (DIBE 201017)
  - Dranoutre Military Cemetery, Victoriastraat Dranouter (DIBE 201001)
  - Packhorse Farm Shrine Cemetery, Lindestraat Wulvergem (DIBE 201045)
  - Pond Farm Cemetery, Vrooilandstraat 13 Wulvergem (DIBE 201046)
  - Wulverghem-Lindenhoek Road Military Cemetery, Hooghofstraat 34 Wulvergem (DIBE 201049)

- Gedenkteken
  - Obelisk Franse Ossuaire (WO I), Loker (IWE 187)
  - Gedenkzuil "Den Engel" Kemmelberg (WO I), Loker (DIBE 201013)

- Schuilplaatsen, bunkers, depots
  - 3 Britse betonnen verdedigingsconstructies (WO I), Zavelaar, Zavelaarstraat Loker (IWE 1704)
  - 6 Britse schuilplaatsen (WO I), Scherpenbergweg Loker (IWE 1319)
  - Betonconstructie 1 (WO I), Lokerstraat 49 Kemmel (IWE 835)
  - Betonconstructie 2 (WO I), Lokerstraat 49 Kemmel (IWE 834)
  - 4 Britse schuilplaatsen (WO I), Lettenberg Kemmel (IWE 1317)
  - 2 betonconstructies Monteberg (WO I), Lettingstraat Kemmel (IWE 1712)

- Overige
  - Demarcatiepaal nr. 14, Reningelststraat 105 Kemmel (IWE 138)
  - Landschappelijke sporen van loopgraven Kanegemstraat Loker (IWE 2055)
  - Demarcatiepaal nr. 8, Kemmelbergweg Loker (IWE 147)
  - Oorlogslandschap, (sporen van loopgraven onder de vorm van microreliëf) Kattekerkhofstraat Kemmel (IWE 2056)
  - Toegang tot ondergrondse installatie, Kattekerkhofstraat Kemmel (IWE 1685)
  - Demarcatiepaal nr. 7, Dikkebusstraat 41 Loker (IWE 146)
  - PC bunker

d) houtige elementen:

- Bos
  - Broekelzen, Langedreef
  - Vidaigneberg, Hoogland
  - Hellegat-Rodeberg (bronbos Hellegatbeek)
  - Sulferberg - Brandersbos
  - Eeuwenhout
  - Baneberg-Lijstermolen
  - Scherpenberg - Zavelaar
  - Diverse bosjes langs de Hillebeek
  - Monteberg
  - Kemmelberg
  - Lettenberg
  - Voorbos
  - Bronbossen ten zuiden van Kemmelberg
  - Warandepark
- Houtkanten, solitaire bomen, bomenrij
  - Knoteik pre-WO I Noordstraat (IWE 2001)
  - Hoekboom, Linde, Vleminkhofstraat (IHBE 434)
  - Hoekboom, Knotpopulier, Boeschepestraat (IHBE 435)
  - Erfbeplantingen, Soldatenstraat 3 (IHBE 452, 453)
  - Hoekboom, Blauwepoortstraat (IHBE 567)
  - Erfbeplantingen (Hoekboom) Hellegatstraat 8 (De Pleute) (IHBE 487)
  - Hoekboom Linde, Hellegatstraat (IHBE 498)
  - Geleide es, Kwadestraat (IHBE 565)
  - Knotes, Hellegatstraat (IHBE 473)
  - Knotes, Hellegatstraat (IHBE 474)
  - Knothaagbeuk, Hellegatstraat (IHBE 479)
  - Knotes, Hellegatstraat (IHBE 478)
  - Opgaande eik, Hellegatstraat (IHBE 475)
  - Kapelboom, Schomminkelstraat (IHBE 483)
  - Hoekboom, gekandelaarde linde, Schomminkelstraat (IHBE 484)
  - Hoekboom, opgaande eik, Kattestraat (IHBE 611)
  - Meidoorn op stam gezet, Scherpenbergweg (IHBE 614)
  - 4 opgaande grauwe abelen, Scherpenbergweg (IHBE 616)
  - Oude Knotels, Brulozestraat (IHBE 600)

- Opgaande populier, welkomstboom, Noordstraat (IHBE 621)
- Opgaande populier, welkomstboom, Noordstraat (IHBE 622)
- Hoekboom, opgaande populier, Kattkerkhofstraat (IHBE 624)
- Hakhoutstoof Linde, Lettenberg (IHBE 985)
- Welkomstboom, Oude Bellestraat, Lindenhof (IHBE 469)
- Welkomstboom, Oude Bellestraat, Lindenhof (IHBE 470)
- Hoekboom, knothaagbeuk, Oude Bellestraat (IHBE 471)
- Hoekboom, opgaande eik, Montebergstraat (IHBE 549)
- Welkomstboom, Lettingstraat, 't Lindenhof (IHBE 525)
- Welkomstboom, Lettingstraat, 't Lindenhof (IHBE 526)
- Knotbomen bij poel, Rentweg (IHBE 560)
- Knotbomen bij poel, Rentweg (IHBE 560)
- Hoekboom, opgaande beuk, Klokhofstraat (IHBE 553)
- Hoekboom, gekandelaarde linde, Gremmerslinde (IHBE 626)
- Hoekboom, opgaande eik, Hooghofstraat (IHBE 636)
- Hoekboom, Linde, Victoriastraat (IHBE 501)
- Hoekboom, Ommegangstraat
- Hoekboom, Ommegangstraat
- Hoekboom, Terrierstraat
- 3 opgaande eiken, hoekbomen, Noordstraat
- Knotpopulier, Vleminkhofstraat
- Gevlochten haag met oude els, Kanegemstraat
- Weerhaag met knotbomenrij, Boeschepestraat (IHBE 446)
- Weerhaag met vlechtwerk, Hoge Voutestraat (IHBE 444)
- Hulsthagen, Soldatenstraat (IHBE 450)
- Erfbeplantingen, Soldatenstraat (IHBE 454)
- Knotbomenrij Linden, Soldatenstraat (IHBE 460 en 461)
- Houtkant op talud en hoekboom, Blauwepoortstraat (IHBE 566).
- Erfbeplantingen, De Pleute, Hellegatstraat (IHBE 485, 486 en 488)
- Gemengde knotbomenrij, Hellegatstraat (IHBE 477)
- Geschoren haag (Te Lande), Rodebergstraat (IHBE 482)
- Houtkant op talud, Hellegatstraat (IHBE 481)
- Houtkant op talud, Ronsevaalstraat (IHBE 613)
- Knotlindendreef, Ronsevaalstraat (IHBE 612)
- Houtkanten op talud, Kanegemstraat (IHBE 608, 609, 610)
- Houtkant op talud, Dikkebusstraat.(IHBE 607)
- Kruishaag en 2 x Buxus op stam (Het Firmament), Zandberg (IHBE 581)
- Oude Knotelzen, Brulozestraat (IHBE 599)
- Holleweg met houtkant op talud Oude Bellestraat, (IHBE 472)
- Gelegde meidoornhaag (Lokerhof), Dikkebusstraat (IHBE 579)
- Houtkant op talud, Lettingstraat (IHBE 547 en 548)
- Holle weg met houtkant op talud, Smijterstraat (IHBE 524)
- Houtkant op talud, Lettingstraat (IHBE 551 en 552)
- Houtkant op talud, Montebergstraat (IHBE 550)
- Opgaande bomenrij, Kruisabeelstraat (IHBE 563)
- Gemengde knotbomenrij, Rentweg (IHBE 559)
- Houtkant op talud, Gremmerslinde (IHBE 626)
- Houtkant op talud, Beukelaars -en Lettingstraat (IHBE 554)
- Houtkant op talud in weiland, Beuklaarstraat
- Houtkant op talud, Beukelaarstraat (IHBE 555)

- Hulsthaag, Beukelaarstraat (IHBE 557)
- Kruishaag van Meidoorn, Hooghofstraat (IHBE 637)
- Gemengde haag, Zwartemolenstraat
- Houtkant van knotwilgen, Zwartemolenstraat
- Gemengde houtkant met hakhout es, Vleminkhofstraat
- Hakhout oud vlechtwerk, Oude Belle-Galooiestraat

e) atlas van de buurtwegen:

- Buurtweg 24
- Buurtweg 8
- Buurtweg 21
- Buurtweg 1
- Buurtweg 30-32
- Buurtweg 28
- Buurtweg 8
- Buurtweg
- Buurtweg 25
- Voetweg 39
- Buurtweg 12 (Rietbosstraat)

f) bronnen en poelen

- Talrijke bronnen en poelen

g) waardevolle zichten:

- Rodebergstraat 53 in noordelijke richting
- Rodebergstraat 22 in zuidelijke richting
- Scherpenbergweg 75 in oostelijke richting
- Steenhofstraat in zuidelijke richting
- Klareputstraat in zuidoostelijke richting
- Douanestraat (t.h.v. Galooiebeek) in noordwestelijke en zuidoostelijke richting
- Uitkijktoren op Kemmelberg, vooral in oostelijke en zuidoostelijke richting
- Klokhofweg x Kleine Kemmelstraat, in zuidelijke richting
- Ten westen van Eeuwenhout, in noordelijke richting
- Dikkebusstraat ten noorden van Dranouter, in oostelijke richting
- Kruisabelestraat op diverse locaties zichten in noordelijke richting

3) Douvevallei

Tussen de getuigenheuvels en de heuvelrug Nieuwkerke strekt zich de Douvevallei uit. Het betreft een brede alluviale vallei met zeer zwakke valleiranden en een mooi ingesneden bovenloops gedeelte ter hoogte van het bronniveau op de flanken van de Vidaigneberg. De Douve stroomt oostwaarts naar de Leie met een verval tussen de 75 m en 30 m TAW en vormt de landgrens in de bovenloop.

In de bovenloop tot aan het kasteelpark Behaegel bezit de vallei soortenrijke en reliëfrijke graslanden, hooilanden, houtkanten, bomenrijen en bosjes (met zowel elementen van bronbossen als van eiken-haagbeukenbossen met Wilde hyacint). Tussen de Loker en Dranouter op de helling van de vallei van de Douvebeek komt

een relict van een wastine-gebied voor, het zogenaamde Eeuwenhout, gekenmerkt door een trapvormig reliëf met graslanden, bosjes, poelen, hagen en houtkanten, knotbomenrijen en holle wegen waarvan het landschapsbeeld verwijst naar het oorspronkelijke landschap.

In het vlakke stroomgebied van de Douvebeek is akkerbouw dominant aanwezig en beplanting eerder minimaal aanwezig. De plaatselijke beekbegeleidende graslandcomplexen ter hoogte van de samenvloeiing met de Lindebeek en ter hoogte van Noordhoek ondersteunen het valleikarakter van dit deelgebied. De openheid van het valleigebied is eveneens kenmerkend voor dit deelgebied en biedt mooie zichten naar de getuigenheuvels en naar de zuidelijker gelegen heuvel van Nieuwkerke.

a) archeologisch erfgoed:

- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dranouter (CAI-ID 74004)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dranouter (CAI-ID 74003)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dranouter
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dranouter (CAI-ID 74002)
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dranouter (CAI-ID 74007)

b) bouwkundig erfgoed:

- Hoeves
  - Hoeve Rozestraat 5 Heuvelland (DIBE 32713)
  - "Ter Cruusstraete", wederopbouwhoeve Hillestraat 2 Heuvelland (DIBE 32652)

c) oorlogserfgoed:

- Waterput Het Eeuwenhout Landschappelijk restant WO I (IWE 2181)

d) houtige elementen:

- Bos:
  - Eeuwenhout
  - Bronbos Douvebeek
- Houtkanten, solitaire bomen, bomenrij
  - Hoek- en grensboom, opgaande canadapopulier, Zepestraat Heuvelland
  - Hoekboom, opgaande populier, Noordhoekstraat Heuvelland
  - Welkomstboom, knotpopulier, Rozestraat Heuvelland
  - Welkomstboom, opgaande eik, Rozestraat Heuvelland
  - Erfbeplanting, knotboom bij poel, Zwartemolenstraat Heuvelland
  - Houtkant op talud Douvevallei, 2 hoekbomen, bindwilg (IHBE 468)
  - Knotbomenrij rond poel, Noordhoekstraat (IHBE 663)
  - Erfbeplantingen, Noordhoekstraat (IHBE 662)
  - Meidoornhaag en hoekboom, Steenstraat (IHBE 562)
  - Houtkant (oud hakhout van Spaanse aak, Kardinaalsmuts, Olm), Hillestraat (IHBE 502)
  - Houtkant (oud hakhout van Meidoorn, Spaanse aak, Kardinaalsmuts, Olm) op talud, Zwartemolenstraat (IHBE 503)

- Erfbeplantingen, Zwartemolenstraat (IHBE 505)
- Erfbeplantingen, Zwartemolenstraat (IHBE 515)
- Opgaande populierenrij, Zwijnebakstraat (IHBE 641)
- Knotpopulierenrij, Kemmelstraat (IHBE 660)

e) Atlas van de buurwegen:

- Voetweg 74, 55

4) Heuvel van Nieuwkerke

Ten zuiden van het valleigebied van de Douvevallei strekt zich de heuvel van Nieuwkerke, uit omvattende de Zwartemolenhoek, De Walletjes en Nieuwkerke gelegen op 80 m hoogte. Het betreft een getuigenheuvel van dagzomende zand en klei en vormt het interfluvium tussen de Douvevallei en de Leievallei.

De bebouwing van het dorp Nieuwkerke is gecentraliseerd op de topzone waarbij de kerk een baken is in het landschap. Het stadhuis van Nieuwkerke is een voorbeeld van wederopbouw met Eclectische stijlkenmerken en is eerder afwijkend dan de overige wederopbouw in het dorp. In het open gebied komen verspreid landbouwbedrijven voor. De industriële vestiging, aardappelverwerkend bedrijf Clarebout, vormt echter een visuele verstoring in het landschap.

De noordelijke helling van deze heuvelrug omvat twee ingesneden valleisystemen, welke uitmonden in de Douvebeek, met bronniveau respectievelijk op de Zwartemolenhoek en op De Walletjes gekenmerkt door zeer gevarieerde bodemcomplexen gaande van gleyige leemgronden tot sterk gleyige zware kleigronden wat zich weerspiegelt in het landschap in een grillig trapvormig reliëf en graslanden met voorkomen van vele kleine landschapselementen. Tussen deze valleisystemen komen open akkercomplexen voor.

De hoogte van de Zwartemolenhoek is een sterk gleyige kleikop met zowel bosjes, houtkanten als hagen en een afwisseling van gras- en akkerpercelen. Dwars door deze hoogte loopt de heirweg Bailleul-Mesen met goed bewaarde oude bestrating en waarlangs een aantal waardevolle houtige erfgoedelementen voorkomen opgenomen als locaties voor autochtone bomen en struiken.

Op de noordhelling van de Zwartemolenhoek staat een Calvariekruis ter nagedachtenis van de drie in 1568 terechtgestelde priesters ten gevolge van de Beeldenstorm.

a) archeologisch erfgoed:

- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dranouter (CAI-ID 74006)
- Molensite 'Hillemolen' (late Middeleeuwen), Dranouter
- Losse vondsten (Paleolithicum/Neolithicum), Dranouter (CAI-ID 76485)
- Losse vondsten (Paleolithicum/Neolithicum), Dranouter (CAI-ID 76485)
- Vondstenconcentratie (Neolithicum), Dranouter (CAI-ID 76553)

b) bouwkundig erfgoed:

- Hoeves
  - "Poorthof", Zwartemolenstraat 4 Heuvelland (DIBE 32666)

- Hoevetje, Seulestraat 126 Heuvelland (DIBE 32717)
  - "La Poulouche", Seulestraat 134 Heuvelland (DIBE 32718)
  - Wederopbouwhoeve 1922, Nieuwkerkestraat 88 Heuvelland (DIBE 32720)
  - Leeuwerkstraat 2 Heuvelland (DIBE 32698)
  - Wederopbouwhoeve, Niepkerkestraat 56 Heuvelland (DIBE 32709)
  - Rozestraat 1 Heuvelland (DIBE 32712)
  - Wederopbouwhoeve, Hillestraat 6 Heuvelland (DIBE 32653)
  - Hillestraat 8 Heuvelland (DIBE 32654)
  - Wederopbouwhoeve, Oestenstraat 4 Heuvelland
  - Landelijke architectuur, Zwartemolenstraat 45 Heuvelland
  - Landelijke architectuur 1771, Noordhoekstraat 2 Heuvelland
- Religieus erfgoed
    - Calvarie Christus aan het kruis, Kauwakkerstraat zonder nummer Heuvelland (DIBE 201000)
    - Onze-Lieve-Vrouw-kapel, Eikelstraat zonder nummer Heuvelland (DIBE 201018)
- Woningen
    - Dubbelhuis, Niepkerkestraat 67 Heuvelland (DIBE 32710)
    - Hoekwoning (vroegere herberg), Zwartemolenstraat 41 Heuvelland
    - Woning traditionele architectuur (1918–1926), Seulestraat 130 Heuvelland
    - rijwoning, Traditionele architectuur, Seulestraat 120 Heuvelland
    - Handelshuis landelijke en hedendaagse architectuur, Wulvestraat 1 Heuvelland
    - Handel / woning, traditionele architectuur (1918-1926), Seulestraat 128 Heuvelland
    - Rijwoning, traditionele architectuur, Seulestraat 118 Heuvelland
    - Rijwoning, traditionele architectuur, Seulestraat 122 Heuvelland
    - Handel / woning, traditionele architectuur, Douanestraat 25 Heuvelland
- Grenspaal
    - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in grasberm, 'Koudekot' aan zuidzijde van de Polderbeek te Dranouter (DRT000)
    - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F, onder de grond, gehucht 'Coin Perdu', Langestraat 7 Dranouter (DRT001)
    - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in grasberm, aan zuidzijde van de Bellestraat Dranouter (DRT002)
    - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in grasberm, noordzijde van de Bellestraat Dranouter (DRT003)
- Overige
    - "A ma campagne", herberg Dranouterstraat 48 Heuvelland (DIBE 32663)

c) oorlogserfgoed:

- Militaire begraafplaatsen
  - Kandahar Farm Cemetery, Nieuwkerkestraat zonder nummer Nieuwkerke (DIBE 201019)
  - Westhof Farm Cemetery, Eikelstraat Nieuwkerke (DIBE 201021)

- Schuilplaatsen, bunkers, depots
  - Betonnen constructie (WO I), Heirweg Nieuwkerke (IWE 1709)

d) houtige elementen:

- Houtkanten, solitaire bomen, bomenrij
  - Oude meidoornen, Hillestraat - Festivalstraat (IHBE 510)
  - Oude meidoornen, Hillestraat – Festivalstraat (IHBE 511)
  - Hoekboom, opgaande Linde, Dranouterstraat (IHBE 523)
  - Hoekboom, kapelboom, Opgaande linde, Heirweg (IHBE 649)
  - Hoekboom, Knotaak, Wulvestraat (IHBE 521)
  - Hoekboom, Zwartemolenstraat (IHBE 516)
  - Opgaande eik, Heirweg (IHBE 651)
  - Knotaak, Eikelstraat (IHBE 652)
  - Hoekboom, opgaande Linde, Potteriestraat (IHBE 654)
  - Welkomstboom, opgaande eik, Spiervelden (IHBE 656)
  - Hoekboom (knotwilg), Marlierestraat x Zwartemolenstraat
  - Houtkant op talud in weiland (Poorthof), Zwartemolenstraat
  - Erfbeplanting haag, Hillestraat (IHBE 508)
  - Erfbeplanting knotbomen, Hillestraat (IHBE 507)
  - Knotpopulierenrij, Dranouterstraat (IHBE 666)
  - Drie kaarspopulieren bij Veldkruis, Bellestraat (IHBE 518, 519, 520)
  - Holleweg – houtkanten (Spaanse aak, Zomerlinde, Schiet- en bindwilg) op talud, Papestraat (IHBE 522)
  - Houtkant, Wulvestraat
  - Gemengde houtkant (oud hakhout o.a. Es en Linde en rozen), Rozenstraat (IHBE 643)
  - Gelegde meidoornhaag, Nieuwkerkestraat (IHBE 661)
  - Erfbeplanting, Kolverstraat
  - Gelegde weerhaag (oud hakhout van meidoorn, Spaanse aak, Kardinaalsmuts) Poorthof, Zwartemolenstraat (IHBE 506)

e) atlas van de buurwegen:

- Buurtweg 10
- Buurtweg 16
- Buurtweg 20
- Buurtweg 1
- Buurtweg 21
- Buurtweg 2
- Buurtweg 17
- Voetweg 37
- Buurtweg 5
- Buurtweg 30
- Buurtweg 23

f) waardevolle zichten:

- Koudekotstraat in zuidelijke richting
- Hillestraat in noordoostelijke richting
- Festivalstraat in noordelijke richting
- Dranouterstraat in noordoostelijke richting
- Kruisabelestraat, panorama in alle richtingen
- Eikelstraat in zuidelijke richting
- Spiervelde in noordelijke richting

5) Overgang naar de Leievallei

Ten zuiden van de heuvelrug van Nieuwkerke treft men een zeer zwak hellend open gebied aan, zijnde de overgang naar de Leievallei. De landschappelijke kenmerken van deze zuidelijke helling zijn vooral vanuit het zuiden goed afleesbaar. Men kan in het landschap de fysische grens waarnemen tussen de leemgronden van de heuvelrug en de kleigronden van het valleigebied door het voorkomen van een knik in de helling en het voorkomen van akkers op de leemgronden (zoals Spiervelden) en grotere concentraties van grasland op de kleigronden. Anderzijds vertoont deze helling van west naar oost een overgang van zeer natte stuwwatergronden op klei, de zogenaamde Breemeersen ten zuiden van de Zwartemolenhoek in gebruik als hooi- en graasweiden met mooie houtkanten dwars op de helling, naar kleigronden met een afwisseling van gras- en akkerlanden. Op de grens met de Zwartemolenhoek staat de kruistombe van de drie in 1568 terechtgestelde priesters ten gevolge van de Beeldenstorm.

Naast een aantal opmerkelijke historische hoeves met bouwkundige erfgoedwaarden is de bebouwing zeer schaars. Omwille van deze openheid is de landschappelijke opbouw zeer goed herkenbaar.

Dit geldt tevens voor de fysieke begrenzing van de ankerplaats, nog tastbaar aanwezig door het voorkomen van oude grenspalen en de Spierebeek als historische waterverbinding tussen Nieuwkerke en Armentières.

a) archeologisch erfgoed:

- Site met Walgracht 'Oosthof' (late Middeleeuwen), Mitoyenstraat Nieuwkerke
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Mitoyenstraat 5 Nieuwkerke
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Zakstraat Nieuwkerke
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Potteriestraat Nieuwkerke
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Seulestraat (oost) Nieuwkerke
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Seulestraat (west) Nieuwkerke
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Broekenstraat Nieuwkerke
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Westhovestraat, Nieuwkerke
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Eikelstraat Nieuwkerke
- Site met walgracht 'Westhove' (late Middeleeuwen), Westhovestraat Nieuwkerke
- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Dranouter (CAI-ID 74011)

- Site met walgracht (late Middeleeuwen), Niepkerkestraat Nieuwkerke

b) bouwkundig erfgoed:

- Hoeves
  - Historische hoeve "Cense Westhove", Westhovestraat 3 Heuvelland (DIBE 32695)
  - Hoeve, Groenestraat 2 Heuvelland (DIBE 32719)
  - Historische hoeve "Cense du Don", Mitoyenstraat 5 Heuvelland (DIBE 32707)
  - Historische hoeve "Oosthove", Mitoyenstraat 17 Heuvelland (DIBE 32708)
  - Hoeve "Ingelshof", Niepkerkestraat 73 Heuvelland (DIBE 32711)
  - Hoeve, landelijke architectuur, Zuidlindestraat 14 Heuvelland
- Religieus erfgoed
  - Kruisbeeld, Eikelstraat zonder nummer Heuvelland (DIBE 32696)
- Woningen
  - Woning, traditionele architectuur (1924), Zakstraat 8 Heuvelland
  - Woning, traditionele architectuur, Zakstraat 10 Heuvelland
- Grenspaal
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in weiland, 800 m ten zuiden van Eikelstraat te Dranouter (DRT004)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F in een bouwland, op einde van grintweg ten westen van de Eikelstraat, Nieuwkerke (NKE001)
  - Granietsteen Oostenrijkse periode in een bouwland, op einde van de weg ten westen van de Westhovestraat, Nieuwkerke (NKE002)
  - Granietsteen Oostenrijkse periode, deels onder duiker t.h.v. westelijke gracht van de Westhovestraat (NKE003)
  - Granietsteen Oostenrijkse periode, in oostelijke grasberm van de Westhovestraat, recht over huisnummers 22-24 (NKE004)
  - Granietsteen Oostenrijkse periode, oostzijde Broekenstraat voor huisnr. 19 (NKE004 bis)
  - Arduinsteen gemerkt 1819 - N/F, grotendeels onder bouwland ongeveer 89 m ten noorden van Route de Lille (NKE005)
  - Granietsteen Oostenrijkse periode, Mitoyenstraat 15 Nieuwkerke (NKE006)

c) oorlogserfgoed:

- Militaire begraafplaatsen
  - Maple Leaf Cemetery, Zakstraat Nieuwkerke (DIBE 201020)
- Schuilplaatsen, bunkers, depots
  - Betonnen constructie Westhof Farm, Westhovestraat Nieuwkerke (IWE 843)

d) houtige elementen:

- Houtkanten, solitaire bomen, bomenrij
  - Veldkapel met Taxussen, Spiervelden (IHBE 657)
  - Hoekboom, knotes, Temmersdreef (IHBE 669)
  - Meidoorn op stam, Zuidlindestraat (IHBE 672)
  - Knotabeel, Temmersdreef (IHBE 668)
  - Gemengde houtkant, Potteriestraat (IHBE 655)
  - Gemengde houtkant, Mitoyenstraat
  - Gelegde meidoornhaag (oude gevlochten hagen), Spiervelden-Temmersdreef (IHBE 670)
  - Gemengde houtkant, Oestenstraat 2-4

e) atlas van de buurtwegen:

- Buurtweg 23
- Oestenstraat
- Buurtweg 30
- Buurtweg 40

f) waardevolle zichten:

- Westhovestraat in noordelijke richting
- Broekenstraat in noordelijk richting
- Niepkerkestraat in noordelijke richting
- Zuidlindestraat in noordelijke richting
- Leeuwerikstraat in zuidwestelijke en zuidelijke richting

6) Kernen *Reningelst, Westouter, De Klijte, Loker, Kemmel, Dranouter, Nieuwkerke, Wulvergem*

Binnen de ankerplaats zijn er 8 kernen die als een apart deelgebied worden aangeduid.

De kern **Kemmel** (vroegste vermelding in 916) is ontstaan vanuit het centrale grasplein, de dries, gelegen in de nabijheid van de bron van de Willebeek. De dries is een relict van een gemeenschappelijke drink- en verzamelplaats voor het vee, vermoedelijk van de Frankisch-Merovingische periode. De dries te Kemmel is een fraai voorbeeld van waaruit de vroege dorpsontwikkeling tot stand kwam onder de vorm van een opper- en neerhofstructuur.

Samen met de site van het voormalige kasteel met omwalling en de kerk respectievelijk ten noorden en ten oosten van de dries vormt dit geheel een mooi voorbeeld van embryonale dorpsontwikkeling vanaf de vroege Middeleeuwen. Deze opper- en neerhofstructuur vindt men tevens terug in de andere dorpen van de ankerplaats behalve in De Klijte.

De dorpskern werd tijdens WO I volledig verwoest. De huidige kern is m.a.w. een wederopbouwdorp. De opbouw van het dorp gebeurde naar vooroorlogse aanleg (cfr. kabinetskaart van de Ferraris).

De dries vormt vandaag de dag nog steeds het centrale plein. Het is een grasplein omzoomd met een bomenrij en een kiosk. De bebouwing bestaat er uit gesloten bebouwing. De bestrating is opgebouwd uit kasseien (heraangelegd in 2009). Ten noorden van de dries is er de kerk met kerkhof. In het zuiden is er het kasteel (1925)

met kasteeldomein de Warande, thans in gebruik als gemeentehuis. In het oosten is er het kasteeldomein Geelhand de Merxem. Deze historische site gaat terug op de dorpsheerlijkheid. Het oorspronkelijk kasteel dateerde van ca.1622 en was in het zuidwesten van het park gelegen. In de 19de eeuw werd het deel afgebroken om een gebouw in neo-stijl op te bouwen. Net zoals de gehele kern werd het vernietigd in WO I. In 1920 werd in het noorden van het park een landhuis in Cottage-stijl wederopgebouwd. Naast de reeds vermelde bebouwing met bouwkundige erfgoedwaarden in het dorp worden aan de lintbebouwing langs uitvalswegen, in het bijzonder eenheidsbebouwing van rijwoningen van 1918-1926 en arbeiderswoningen, eveneens bouwkundige erfgoedwaarden toegekend onder de vorm van samenhangende gehelen.

In Kemmel vormen volgende straatsegmenten waardevolle gehelen van bouwkundig erfgoed:

- Dries 24-28
- Lokerstraat 7-9, 11-23
- Reningelststraat 19-33, 41-49 en 51-57
- Wijtschatestraat 2-30

De kern **Wulvergem** (vroegste vermelding in 703) ligt in de vallei van de Douvebeek langs de Romeinse Heirweg Kortrijk-Cassel. Het dorp werd tijdens WO I eveneens volledig verwoest. Na de oorlog werd het wederopgebouwd volgens vooroorlogs patroon. Wulvergem is een straatdorp met een bochtig tracé in het westen uitlopend op een tweesprong met een herberg tussen beide straten. Ten noorden van de centrale straat is er de kerk met kerkhof.

Nieuwkerke (vroegste vermelding in 1080) ligt op een heuveltop. Het dorp werd tijdens WO I volledig verwoest en na de oorlog wederopgebouwd volgens vooroorlogs patroon (zoals afgebeeld door Sanderus, 1641).

Het dorp is opgebouwd rond een centraal plein (huidige marktplein) met kerk en kerkhof, gemeentehuis,... Tijdens de Middeleeuwen kende Nieuwkerke een bloeiende lakennijverheid. Ter hoogte van de markt was toen eveneens een hal. De wolwevers verkochten hun producten in eigen hallen te Ieper, Antwerpen en Gent. Ten zuiden van de kerk was er een kasteel, gelegen op een terp. Dit kasteel werd verwoest in 1477 door de Fransen.

De bebouwing is geconcentreerd rond het Marktplein en langs de belangrijkste invalswegen. Ten zuidoosten van de kerk is er een recente verkaveling welke verder zal uitbreiden in zuidelijke richting.

In Nieuwkerke vormen volgende straatsegmenten waardevolle gehelen van bouwkundig erfgoed:

- Heirweg 11-31
- Markt 4-8, 19-21, 31-35
- Nieuwkerkestraat 11 – 15, 70-78
- Seulestraat 2 -12, 3-9, 24-30, 78-90
- Steenwerkstraat 12-28

Dranouter bestond reeds in 1113 als parochie. Archeologische vondsten wijzen op een reeds vroege bewoning (Neolithicum). Na de vernieling door WO I werd het dorp naar vooroorlogse aanleg heropgebouwd. Het dorp bestaat uit een centraal vierkant plein met kerk en kerkhof van waaruit uitvalswegen vertrekken in de vier windrichtingen. De bebouwing is er geconcentreerd rond het centrale plein en waaiert uit langs de uitvalswegen de Loker-, Hooghof-, Nieuwkerkestraat, overgaand in geïsoleerde hoevebouw naar de gemeentegrenzen toe. De geconcentreerde bebouwing rond het centrale plein omvat heel wat gebouwen die bestaan uit wederopbouwarchitectuur met erfgoedwaarde.

Een recente verkaveling is gerealiseerd ten oosten van de kern.

In Dranouter vormen volgende straatsegmenten waardevolle gehelen van bouwkundig erfgoed:

- Planciusplein 1-4
- Planciusplein 28-33
- Planciusplein 15-19
- Zwartemolenstraat 15-27

Westouter (vroegste vermelding in 1089) ligt in de vallei van de Franse Beek. Het dorp is ontstaan rond een kunstmatig aangelegde verhevenheid omringd door een gracht (mote), het opperhof. Deze structuren zijn nog in de percelering aanwezig. Archeologische vondsten wijzen op Neolithische bewoning. Na de vernieling van WO I werd het dorp heropgebouwd zoals afgebeeld door Sanderus (1641).

Westouter heeft een kleine dorpskom met gesloten bebouwing in de kern die overgaat in meer open bebouwing langs de invalswegen Poperingestraat, Schomminkelstraat, Sulferbergstraat, Bellestraat en Langedreef. De kern kende een noordelijke en oostelijke uitbreiding onder de vorm van verkavelingen.

In Westouter vormen volgende straatsegmenten waardevolle gehelen van bouwkundig erfgoed:

- Poperingestraat 16-22
- Sulferbergstraat 3-9
- Sulferbergstraat 29-49

Loker (vroegste vermelding 1072) is een straatdorp op het interfluvium tussen de Hillebeek en de Galooiebeek. Het dorp kent sporen van Romeinse bewoning. Net ten zuidwesten van de huidige kern ligt de mote Galooie. De locatie werd door de heren van Loker uitgekozen als versterking. In een eerste fase werd de mote verhoogd, omweld, en voorzien van een toren in vakwerkbouw. Na korte tijd, in de 12de eeuw, werd de houten constructie vervangen door een gele bakstenen toren. In de eerste helft van de 16de eeuw geraakte de vesting in onbruik. Naast de versterkte mote bezaten de heren van Loker een in 1200 vermelde villa, waarop de hoeve z.g. "Locrehof" teruggaat.

Loker werd tijdens WO I volledig verwoest, vnl. tijdens het Duits offensief in maart 1918 werd er hevig gevochten cf. militaire begraafplaatsen: Locre No 10 Cemetery (Dranouterstraat), Locre Hospice Cemetery (Bergstraat), Locre Churchyard (Ieperstraat) en het Franse gedenkteken op de gevel van het voormalig gemeentehuis (Ieperstraat).

In Loker vormen volgende straatsegmenten waardevolle gehelen van bouwkundig erfgoed:

- Dikkebusstraat 149-159
- Dikkebusstraat 208 – 212

De dorpskom van **Reningelst** is ontstaan vanuit de moteversterking met neerhof waarop in de 12de eeuw een kasteel en kasteelhoeve werd gebouwd; deze heerlijkheid van de heren van Reningelst werd in 14de eeuw eigendom van de Graaf van Vlaanderen, het kasteel werd in 1793 verwoest door brand. De site van het verdwenen kasteel in het weiland tussen de kerk en de kasteelhoeve is nog herkenbaar aan de walgrachtdepressie.

Het dorp is ontstaan op de noordzijde van de vallei van de Grote Beek gelegen langs de Romeinse heirbaan Cassel-Kortrijk. Het huidige stratenpatroon, de site van het voormalige kasteel en kasteelhoeve op de noordelijke valleirand evenals de openheid van de vallei van de Grote Beek zijn een gaaf bewaard gebleven voorbeeld van de middeleeuwse dorpsontwikkeling. Het voorkomen van een grote concentratie aan gebouwen met bouwkundige erfgoedwaarden benadrukt de historische waarde van deze dorpskom.

Het gehucht **De Klijte** is een straatgehucht met een kerk, enkele herbergen, een smidse en hoeven en is ontstaan uit een 14de-eeuwse heerlijkheid 'de la Clite' waar in 1465 een kapel werd gebouwd welke in 1923 de parochiekerk werd. Niettegenstaande de kleine perimeter van dit gehucht is het aantal gebouwen met bouwkundige erfgoedwaarden noemenswaardig.

In De Klijte vormen volgende straatsegmenten waardevolle gehelen van bouwkundig erfgoed:

- Dikkebusstraat 31-33
- Dikkebusstraat 36-40
- Dikkebusstraat 43-45
- Dikkebusstraat 57-61

a) archeologisch erfgoed:

- Historische kern Dranouter (late Middeleeuwen), Dranouter
- Historische kern Kemmel (late Middeleeuwen), Kemmel
- Historische kern Loker (late Middeleeuwen), Loker
- Historische kern Nieuwkerke (late Middeleeuwen), Nieuwkerke
- Sint-Vedastuskerk (Middeleeuwen), Reningelst (CIA-ID 77101)
- 2 grafurnen (IJzertijd), Reningelst
- Kasteelsite Reningelst (late Middeleeuwen), Reningelst (CIA-ID 76975)
- Historische kern Westouter (late Middeleeuwen), Westouter
- Historische kern Wulvergem (late Middeleeuwen), Wulvergem

b) bouwkundig erfgoed:

- Hoeves
  - Herenhoeve–brouwerij, Koudekotstraat 1 Dranouter (DIBE 32657)
  - Grote wederopbouwhoeve, Dikkebusstraat 28, De Klijte (DIBE 84645)

- Wederopbouwhoeve met aansluitende bebouwing, Dikkebusstraat 150-156, Loker (DIBE 32680)
  - Hoeve, Heuvellandseweg 8 Reningelst (DIBE 31356)
  - Hoeve "Kasteelhof", Reningelstplein 5 Reningelst (DIBE 31376)
  - Hoeve, vroegere maalterij, Pastoorstraat 15 Reningelst
  - Wederopbouwhoeve, Boeschepestraat 2 Westouter (DIBE 32723)
  - Hoeve, Sulferbergstraat 28 Westouter (DIBE 32725)
  - "Blauwpoorthoeve", Blauwepoortstraat 2 Westouter (DIBE 32722)
- Religieus erfgoed
    - Neo-Gothische kapel, Kruisabelestraat Dranouter (DIBE 32656)
    - Parochiekerk Sint-Jan-Baptist, Planciusplein Dranouter (DIBE 32664)
    - Parochiekerk Sint-Laurentius, Sint-Laurentiusplein Kemmel (DIBE 32627)
    - Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Bezoeking, Dikkebusstraat De Klijte (DIBE 84642)
    - Parochiekerk Sint-Petrus, Dikkebusstraat Loker (DIBE 32675)
    - Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw, Markt Nieuwkerke (DIBE 32699)
    - Neo-Gothische kapel + klooster jaren 1920, Seulestraat 40 Nieuwkerke
    - Kapelletje, Pastoorstraat Reningelst (DIBE 31372)
    - Parochiekerk Sint-Vedastus, Reningelstplein Reningelst (DIBE 31375)
    - Parochiekerk Sint-Eligius, Sulferbergstraat Westouter (DIBE 32728)
    - Parochiekerk Sint-Machutus, Sint-Machutusweg Wulvergem (DIBE 32767)
- Woningen
    - Breedhuis, Dranouterstraat 77 Dranouter (DIBE 32661)
    - Tweegezinswoning, Dranouterstraat 73-75 Dranouter (DIBE 32662)
    - Tweegezinswoning Planciusplein 20-22 Dranouter (DIBE 32665)
    - Handel/woning, Dranouterstraat 79 Dranouter
    - Rijwoning, Art Deco, Planciusplein 5 Dranouter
    - Halfopen woning, traditionele architectuur (1918-1926), Planciusplein 27 Dranouter
    - Handel/huis, traditionele architectuur (1918-1926), Dikkebusstraat 246 Dranouter
    - Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Planciusplein 14 Dranouter
    - Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Lettingstraat 4 Dranouter
    - Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926)/Art Deco, Planciusplein 11 Dranouter
    - Handel/rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Planciusplein 9 Dranouter
    - Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Planciusplein 25 Dranouter
    - Halfopen woning, traditionele architectuur (1918-1926), Planciusplein 24 Dranouter
    - Rijwoning, Art Deco, Planciusplein 6 Dranouter

- Rijwoning, neo-Vlaamse Renaissance, Planciusplein 34 Dranouter
- Halfopen woning, traditionele architectuur (1918-1926), Planciusplein 26 Dranouter
- Hoekhuis Dries 21 Kemmel (DIBE 32619)
- "Restaurant Richelieu", Kemmelstraat 47 Kemmel (DIBE 32623)
- Pastorie, Sint-Laurentiusplein 2 Kemmel (DIBE 32628)
- "Café Delobel", Dries 29 Kemmel (DIBE 32620)
- Dubbelhuizen, Nieuwstraat 10 Kemmel (DIBE 32636)
- Boerenarbeiderswoning, Kemmelstraat 44 Kemmel (DIBE 32639)
- Landhuis Cottage-stijl op historische site, Reningelststraat 10 Kemmel (DIBE 32622)
- "Casino-Hotel-Restaurant", rijhuis, Polenlaan 7 Kemmel (DIBE 32644)
- "Streekhuis Malegijs", breedhuis, Polenlaan 12 Kemmel (DIBE 32645)
- Neoclassicistisch herenhuis, Reningelststraat 7 Kemmel (DIBE 32646)
- Dubbelhuis, Reningelststraat 15 Kemmel (DIBE 32647)
- Hoekhuizen, Reningelststraat 21 Kemmel (DIBE 32648)
- Hoekhuizen, Reningelststraat 23 Kemmel (DIBE 32648)
- Dubbelhuizen, Nieuwstraat 12 Kemmel (DIBE 32636)
- Burgerwoning, Kemmelstraat 40 Kemmel (DIBE 32637)
- Woonhuis, Kemmelstraat 42 Kemmel (DIBE 32638)
- Villa "La Joliette", Kemmelstraat 71 Kemmel (DIBE 32640)
- Arbeidershuisje, Lokerstraat 4 Kemmel (DIBE 32632)
- Arbeidershuisje, Lokerstraat 2 Kemmel (DIBE 32633)
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926)/Cottage-stijl, Wijtschatestraat 14 Kemmel
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Wijtschatestraat 3 Kemmel
- Handel/woning, traditionele architectuur (1918-1926), Polenlaan 4 Kemmel
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Lokerstraat 3 Kemmel
- Handel/woning, traditionele architectuur (1918-1926), Nieuwstraat 1 Kemmel
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Polenlaan 8 Kemmel
- Woning met atelier, traditionele/industriële architectuur (1918-1926), Nieuwstraat 3 Kemmel
- Woning, neo-Vlaamse Renaissance, Nieuwstraat 2 Kemmel
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Reningelststraat 29 Kemmel
- Woning, neo-Vlaamse Renaissance, Nieuwstraat 4 Kemmel
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Reningelststraat 5 Kemmel
- Woning (1936)/Art Deco, Wijtschatestraat 34 Kemmel
- Handel/woning, traditionele architectuur (1918-1926), Polenlaan 10 Kemmel
- Rijwoning, landelijke architectuur (1918-1926), Wijtschatestraat 2 Kemmel

- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Wijtschatestraat 4 Kemmel
- Handel/hoekwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Reningelststraat 40 Kemmel
- Handel/woning, traditionele architectuur (1918-1926), Polenlaan 2 Kemmel
- Woning (1963), hedendaagse architectuur, Reningelststraat 54 Kemmel
- Villa, Art Deco, (1918-1926), Bergstraat 12 Kemmel
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Dries 14 Kemmel
- Rijwoning, Art Deco (1918-1926), Dries 15 Kemmel
- Rijwoning, traditionele architectuur (1914-1918), Dries 16 Kemmel
- Woning (1933)/Art Deco, Dries 17 Kemmel
- Handel/rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Dries 19 Kemmel
- Respectievelijk voormalig boerderijtje en winkeltje, Dikkebusstraat 44-46 De Klijte (DIBE 84644)
- Breedhuis, Dikkebusstraat 24 De Klijte (DIBE 84646)
- Halfopen woning, traditionele architectuur (1918-1926), Dikkebusstraat 21 De Klijte
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Dikkebusstraat 19 De Klijte
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Dikkebusstraat 35 De Klijte
- "t Hoekje", herberg , Dikkebusstraat 137 Loker (DIBE 32672)
- Dubbelhuis, Dikkebusstraat 176 Loker (DIBE 32673)
- Eenheidsbebouwing, Dikkebusstraat 134-142 Loker (DIBE 32682)
- Dubbelhuis, onderwijzerswoning, Dikkebusstraat 129-131 Loker (DIBE 32677)
- Neo-Gothische pastorie, Dikkebusstraat 166 Loker (DIBE 32678)
- Eenheidsbebouwing, Dikkebusstraat 122, 128, 130, 132 Loker (DIBE 32682)
- Arbeidershuizen, Douanestraat 1, 3, 5, 7 Loker (DIBE 32667)
- 't Hoekje", herberg , Dikkebusstraat 135 Loker (DIBE 32672)
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Douanestraat 4 Loker
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Dikkebusstraat 143 Loker
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Dikkebusstraat 141 Loker
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Dikkebusstraat 147 Loker
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Dikkebusstraat 145 Loker
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Douanestraat 6 Loker
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Douanestraat 8 Loker
- Eenheidsbebouwing huizen, Markt 11 Nieuwkerke (DIBE 32701)
- "Breughelhof", Markt 23-27 Nieuwkerke (DIBE 32705)
- 4 arbeiderswoningen, Seulestraat 48, 50, 50A, 52 Nieuwkerke (DIBE 32716)
- Hoekhuis, Nieuwkerkestraat 29 Nieuwkerke (DIBE 32697)

- "Café de la Régence", dubbelhuis, Markt 5-7 Nieuwkerke (DIBE 32700)
- Eenheidsbebouwing huizen, Markt 13-15 Nieuwkerke (DIBE 32701)
- Dubbelhuis, Markt 14 Nieuwkerke (DIBE 32702)
- Pastorie, Markt 16 Nieuwkerke (DIBE 32703)
- Herenhuis, Markt 45 Nieuwkerke (DIBE 32706)
- Diephuisje, Seulestraat 15 Nieuwkerke (DIBE 32689)
- Dubbelhuis, Seulestraat 19 Nieuwkerke (DIBE 32690)
- Woning en bedrijfsgebouwen, Heirweg 2 Nieuwkerke (DIBE 32691)
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Nieuwkerkestraat 15 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Steenwerkstraat 16 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Steenwerkstraat 14 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Nieuwkerkestraat 11 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Seulestraat 2 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Markt 12 Nieuwkerke
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926) Heirweg 33 Nieuwkerke
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Seulestraat 13 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Markt 18 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Seulestraat 46 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926)/Art Deco, Seulestraat 12 Nieuwkerke
- Rijwoning, Art Deco, Markt 9 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Seulestraat 26 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Nieuwkerkestraat 7 Nieuwkerke
- Handel/woning, traditionele architectuur (1918-1926), Markt 63 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Seulestraat 54 Nieuwkerke
- Woning, Art Deco, Seulestraat 104 Nieuwkerke
- rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Steenwerkstraat 18 Nieuwkerke
- Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Steenwerkstraat 12 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Nieuwkerkestraat 9 Nieuwkerke
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Seulestraat 4 Nieuwkerke
- Woning, Art Deco, Seulestraat 102 Nieuwkerke
- Breedhuizen, Lokerseweg zonder nummer Reningelst (DIBE 31363)
- Herenhuis, Reningelstplein 6 Reningelst (DIBE 31377)
- Burgerhuis, Baljuwstraat 5 Reningelst (DIBE 31343)

- Hoeve, Pastoorstraat 1 Reningelst (DIBE 31370)
- Huis, kapelanie, Pastoorstraat 2 Reningelst (DIBE 31371)
- Pastorie, Pastoorstraat 17 Reningelst (DIBE 31373)
- Gebouwen, Reningelstplein 1 Reningelst (DIBE 31374)
- Gebouwen, Reningelstplein 2 Reningelst (DIBE 31374)
- Dubbelhuis, Zevekotestraat 1 Reningelst, (DIBE 31387)
- Herenhuis, Zevekotestraat 4 Reningelst (DIBE 31388)
- Herenhuis, Zevekotestraat 6 Reningelst (DIBE 31388)
- Herenhuis, Zevekotestraat 8 Reningelst (DIBE 31388)
- Woonhuis, Pastoorstraat 1 Reningelst
- Woonhuis, Pastoorstraat 3 Reningelst
- woonhuis, Pastoorstraat 5 Reningelst
- Woonhuis, Pastoorstraat 7 Reningelst
- Woonhuis/herberg "De Blauwe Plek", Pastoorstraat 9 Reningelst
- Woonhuis, Pastoorstraat 11 Reningelst
- Woonhuis, Pastoorstraat 13 Reningelst
- Woonhuis, Pastoorstraat 19 Reningelst
- Woonhuis, Pastoorstraat 21 Reningelst
- Woonhuis, Pastoorstraat 23 Reningelst
- Pastoorstraat 32 Reningelst
- Pastoorstraat 30 Reningelst
- Pastoorstraat 28 Reningelst
- Pastoorstraat 26 Reningelst
- Pastoorstraat 24 Reningelst
- Pastoorstraat 20 Reningelst
- Pastoorstraat 2 Reningelst
- Baljuwstraat 9 Reningelst
- Arbeidershuis, Baljuwstraat 23 Reningelst
- Arbeidershuis, Baljuwstraat 25 Reningelst
- Arbeidershuis, Baljuwstraat 27 Reningelst
- Arbeidershuis, Baljuwstraat 29 Reningelst
- Arbeidershuis, Baljuwstraat 26 Reningelst
- Arbeidershuis, Baljuwstraat 24 Reningelst
- Woonhuis, Baljuwstraat 14 Reningelst
- Hoekwoning, Zevekotestraat 29 Reningelst
- Woonhuis, Lokerseweg 11 Reningelst
- Woonhuis, Zevekotestraat 28 Reningelst
- Woonhuis, Zevekotestraat 26 Reningelst
- Woonhuis, Zevekotestraat 24 Reningelst
- Dokterswoning met praktijk, Zevekotestraat 22 Reningelst
- Breedhuis, Langedreef 4 Westouter (DIBE 32726)
- Eclectisch enkelhuis, Sulferbergstraat 1 Westouter (DIBE 32729)
- Pastorie, dubbelhuis, Hellegatstraat 2 Westouter (DIBE 32733)
- Eclectisch dubbelhuis, Poperingestraat 8 Westouter (DIBE 32737)
- Breedhuis, Schomminkelstraat 8 Westouter (DIBE 32743)
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926)/Art Deco, Sulferbergstraat 4 Westouter
- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Sulferbergstraat 17 Westouter
- Handelshuis, traditionele architectuur (1918-1926), Poperingestraat

30 Westouter

- Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Sulferbergstraat 15 Westouter
  - Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Sulferbergstraat 19 Westouter
  - Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Poperingestraat 12 Westouter
  - Rijwoning, traditionele architectuur (1918-1926), Poperingestraat 14 Westouter
  - Woning, Cottage-stijl (1880-1913), Sulferbergstraat 57 Westouter
  - Handelshuis, traditionele architectuur (1918-1926), Poperingestraat 32 Westouter
  - Woning, Cottage-stijl, Sulferbergstraat 55 Westouter
  - Handelshuis, traditionele architectuur (1918-1926), Sulferbergstraat 26 Westouter
  - Woning met schuur en stal, traditionele architectuur (1918-1926), Sulferbergstraat 21 Westouter
  - Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Sulferbergstraat 2 Westouter
  - Breedhuis, dubbelhuis, Dorpsstraat 4 Wulvergem (DIBE 32763)
  - Pastorie, "De Pelgrim", dagcentrum, Dorpsstraat 22 Wulvergem (DIBE 32764)
  - Breedhuis, jongensschool met schoolmeesterswoning, Hooghofstraat 4 Wulvergem (DIBE 32766)
  - Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Mesenstraat 1 Wulvergem
  - Woning, traditionele architectuur (1918-1926), Mesenstraat 3 Wulvergem
- Overige
    - Pastorie, gemeentehuis en schoolmeesterswoning Dikkebusstraat 236-244 Dranouter (DIBE 32659)
    - Dries te Kemmel (DIBE 200999)
    - Hoekhuis, gemeentehuis, Polenlaan 1 Kemmel (DIBE 32643)
    - School (1961) Reningelststraat 56 Kemmel
    - Gemeenteschool en voormalig kloostertje, Dikkebusstraat 53-55 De Klijte (DIBE 84643)
    - Stichting Godtschalck, weeshuis Sint-Antonius, Godtschalckstraat 3 Loker (DIBE 32669)
    - Kloosterschool, Dikkebusstraat 133 Loker (DIBE 32676)
    - Gemeenteschool en directeurswoning, Dranouterstraat 16 Nieuwkerke (DIBE 32692)
    - Ouderlingentehuis, Dranouterstraat 24 Nieuwkerke (DIBE 32693)
    - Cultureel Centrum "t Seultje", directeurswoning (nr. 1) met voormalige gemeenteschool voor meisjes, Seulestraat 43-45 Nieuwkerke
    - Gemeentehuis, diephuis (1933), Markt 17 Nieuwkerke (DIBE 32704)
    - Gemeenteschool en directeurswoning, Dranouterstraat 18 Nieuwkerke (DIBE 32692)
    - Kloosterschool, Seulestraat 38-40 Nieuwkerke (DIBE 32715)

- Postgebouw, traditionele architectuur (1918-1926), Nieuwkerkestraat 13 Nieuwkerke
- Industrie, industriële architectuur, Seulestraat 98 Nieuwkerke
- "Café Zevekote", 19de-eeuwse herberg, Lokerseweg 1 Reningelst (DIBE 31362)
- "Café De Valke", Baljuwstraat 11 Reningelst
- Oud gemeentehuis + school, Baljuwstraat 13-15 Reningelst
- School, Pastoorstraat 4 Reningelst
- Elektriciteitshuisje, Zevekotestraat zonder nummer, Reningelst
- Gebouw, kolen- en graanhandel, Sulferbergstraat 12-14 Westouter (DIBE 32730)
- Gemeentehuis thans postgebouw, Sulferbergstraat 9 Westouter (DIBE 32731)
- Gemeenteschool en vroegere onderwijzerswoning, Hellegatstraat 1 Westouter (DIBE 32732)
- Gemeenteschool en vroegere onderwijzerswoning, Hellegatstraat 3 Westouter (DIBE 32732)

- Bejaardentehuis, thans centrum jeugdtoerisme, Poperingestraat 44 Westouter (DIBE 32738)
- Herberg "In de Zwaan - Oud Gemeentehuis", Poperingestraat 6 Westouter (DIBE 32736)
- "Cornblomme", brouwerij, thans restaurant, Poperingestraat 4 Westouter (DIBE 32735)
- "A la basse ville", herberg, Dorpsstraat 2 Wulvergem (DIBE 32762)
- "De Spielberg", schooltje met zusterhuis, Wulvergemstraat 42 Wulvergem (DIBE 32771)

c) oorlogserfgoed:

- Militaire begraafplaatsen
  - Dranouter Churchyard, Planciusplein Dranouter (DIBE 213326)
  - Kemmel Churchyard, Nieuwstraat Kemmel (DIBE 213327)
  - Kemmel Chateau Military Cemetery (WO I-WO II), Nieuwstraat Kemmel (DIBE 201004)
  - La Clytte Military Cemetery, Gremmerslinde Loker (DIBE 201014)
  - Loker Churchyard, Dikkebusstraat Loker (DIBE 213328)
  - Nieuwkerke Churchyard (WO I-WO II), Markt Nieuwkerke (DIBE 213329)
  - Reninghelst New Military Cemetery, Baljuwstraat Reningelst (DIBE 200988)
  - Reninghelst Churchyard & Extension (WO I-WO II), Reningelstplein Reningelst- (DIBE 213345)
  - Wulverghem Churchyard, Dorpsstraat (Wulvergem – WO I) (DIBE 213331)
  - Westouter British Cemetery (WO I-WO II), Poperingestraat Westouter (DIBE 201026)
  - Westouter Churchyard & Extension, Poperingestraat, Westouter (DIBE 213330)

- Gedenkteken
  - Standbeeld burgerlijke en militaire doden, Dikkebusstraat te Dranouter (IWE 135)
  - Gedenkmuur militaire en burgerlijke doden (WO I-WO II), Polenlaan Kemmel – (DIBE 213261)
  - Gedenkplaat Franse militairen, Dikkebusstraat De Klijte (IWE 130)
  - Gedenkplaat militaire en burgerlijke doden Dikkebusstraat De Klijte (IWE 131)
  - Ierse muur + Glasraam, Dikkebusstraat Loker (IWE 151)
  - Gedenkteken diverse Franse eenheden Dikkebusstraat Loker (IWE 148)
  - Gedenkzuil militaire en burgerlijke doden (WO I-WO II), Dikkebusstraat Loker (DIBE 213262)
  - Standbeeld militaire en burgerlijke doden (WO I-WO II), Markt Nieuwkerke (DIBE 213263)
  - Gedenksteen wederopbouw, Pastoorstraat 11 (Reningelst – WO I) (IWE 1671)
  - PoP-route nr. 5: Achiel Van Walleghem, Pastoorstraat 9 Reningelst (IWE 904)
  - PoP-route nr. 4: Reningelst, Reningelstplein Reningelst (IWE 900)
  - Gedenkzuil militaire en burgerlijke doden (WO I-WO II), Reningelstplein Reningelst (DIBE 213305)
  - Gedenkkapel Onze-Lieve-Vrouw van Vrede, Reningelstplein 6 Reningelst (IWE 898)
  - Gedenkmuur militaire en burgerlijke doden (WO I-WO II), Sulferbergstraat Westouter (DIBE 213264)
  - Gedenksteen burgerlijke en militaire doden, Dorpsstraat Wulvergem (DIBE 213268)

d) houtige elementen:

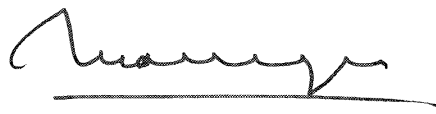
- Houtkanten, solitaire bomen, bomenrij
  - Vrijheidsboom, Paardenkastanje, Markt Nieuwkerke (IHBE 671)
  - Dries Kemmel, gekandelaarde bomenrij (IHBE 995)
  - Kerkhof Kemmel, geschoren haag en opgaande bomen (IHBE 993)
  - Erfbeplanting, Dranouterstraat (IHBE 646)

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

22 FEB. 2013

Brussel,

Vlaams Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en
Vlaamse Rand

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Geert Bourgeois', written over a horizontal line.

Geert BOURGEOIS